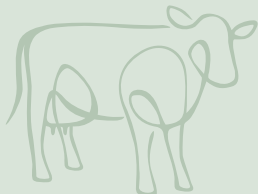

Gospodarstwa stosujące najlepsze praktyki chronią zdolności lokomotoryczne swoich krów poprzez zapewnienie, że czynniki ryzyka kulawizn i urazów są zminimalizowane, a w razie potrzeby podejmowane są szybkie i skuteczne działania.

Dlaczego jest to ważne?

Urazy lub kulawizny spowodowane bolesnymi uszkodzeniami kończyn lub racic, poważnie zagrażają dobrostanowi zwierząt. Kulawizny zakłócają normalny odpoczynek, ruch, karmienie i zachowania reprodukcyjne, wpływając negatywnie na ogólny stan zdrowia. Jeśli kulawizna nie zostanie wykryta lub liczba przypadków zostanie niedoszacowana, działania naprawcze są mało prawdopodobne. Rozpoznawanie objawów w celu poprawy diagnostyki i uznanie znaczenia kulawizny jako problemu dobrostanu i źródła strat ekonomicznych jest niezwykle ważne zarówno dla gospodarstwa jak i krów.

Dobra praktyka

- ✓ Utrzymywanie krów w dobrej kondycji ciała (BCS) zmniejsza ryzyko kulawizny poprzez redukcję obciążeń wynikających z nadwagi, natomiast u krów z niedowagą zmniejsza ryzyko braku amortyzacji układu kostnego (brak amortyzacji spowodowany przez niewystarczającą ilość poduszek tłuszczowych).
- ✓ Aby zmniejszyć wpływ żywieniowych czynników ryzyka na kulawizny (np. wysokiego poziomu białka), należy skonsultować się z lekarzem weterynarii lub doradcą żywieniowym.
- ✓ W okresie zasuszenia krowy mogą wymagać suplementacji pierwiastków śladowych i minerałów w celu ochrony integralności racic i zmniejszenia ryzyka kulawizny.

Więcej informacji można znaleźć w arkuszu **informacyjnym dotyczącym żywienia krów**

Najlepsza praktyka

Więcej informacji można znaleźć w arkuszu **informacyjnym dotyczącym żywienia krów**

Dobra praktyka

- ✓ Tam, gdzie uwiązanie jest nieuniknione, ważne jest, aby uwiąz był wystarczająco długi, aby umożliwić krowom wygodne kładzenie się i wstawanie oraz ułatwić obserwację i obsługę. Krowy powinny mieć zapewniony regularny dostęp do wybiegów lub pastwisk, aby zmniejszyć wpływ na ograniczenie ruchu, odpoczynku i zachowań socjalnych.
- ✓ Posadzki powinny być tak czyste jak to tylko możliwe i dostosowane, aby zapobiegać poślizgnięciu się. Urazy spowodowane poślizgnięciami lub upadkami mogą wpływać na wydajność reprodukcyjną, a także zmniejszać dobrostan. Konserwacja podłoża, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz powinna być prowadzona na bieżąco, aby zminimalizować ryzyko kulawizny.
- ✓ Wszystkie chodniki, obszary gromadzenia, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz, powinny zapewniać stabilną, umiarkowaną ścierną, antypoślizgową, suchą powierzchnię (np. podłogę pokrytą gumą), aby zmniejszyć ryzyko obrażeń i zużycia racic. Gumowe maty powinny być również zapewnione w miejscach, w których krowy muszą gwałtownie skręcać (np. wejście i wyjście z hali udojowej), gromadzić się lub rywalizować o przestrzeń, zarówno w pomieszczeniach jak i na zewnątrz.
- ✓ Chodniki, wewnątrz i na zewnątrz powinny minimalizować ostre zakręty i zwężenia, które zwiększają ryzyko urazów racic lub nóg prowadzących do kulawizny.
- ✓ Oprócz dostępu do wygodnych miejsc do leżenia, krowy wymagają odpowiedniego oświetlenia, poziomu hałasu, temperatury i wentylacji, które zachęcają do odpoczynku. Zalecane minimalne natężenie światła to 100 luksów przez co najmniej 10 godzin dziennie i okres ciemności przez co najmniej 6 nieprzerwanych godzin. Poprawi to ich ogólne samopoczucie i umożliwi odpoczynek racic i nóg, co zminimalizuje problemy z kulawiznami.
- ✓ Chodniki prowadzące do pastwisk powinny być odpowiednie do chodzenia na długich dystansach (np. o równej nawierzchni, wolne od kamieni i gruzu). Należy dokładnie rozważyć odległość jaką krowy będą musiały pokonać między obaszarami gospodarstwa, tak aby zoptymalizować ilość wysiłku i obniżyć ryzyko urazów racic i nóg w zależności od powierzchni podłoża.

Najlepsza praktyka

- ★ Gospodarstwa stosujące najlepsze praktyki posiadają skuteczne i bieżące protokoły naprawy podłoża wewnątrz i na zewnątrz budynków, aby zapobiegać kulawiznom. Kąpiele racic są stosowane w celu zapobiegania kulawiznom, a także jako strategia leczenia w przypadku stwierdzenia problemów z nogami.

Więcej informacji można znaleźć w arkuszu informacyjnym **Środowisko dla krów**

Dobra praktyka

- ✓ Krowy powinny mieć możliwość i zachętę do ćwiczeń (chodzenia i swobodnego poruszania się), aby utrzymać zdrowie kości, stawów i mięśni. Dostęp do dobrze zarządzanych pastwisk może pomóc ograniczyć problemy z nogami i racicami.
- ✓ Higiena i czystość muszą być utrzymywane na wysokim poziomie, aby zapobiegać infekcjom i/lub przenoszeniu chorób.
- ✓ Plan bezpieczeństwa biologicznego gospodarstwa powinien być sporządzony przy wsparciu lekarza weterynarii. Powinien zawierać plan działania w zakresie testowania i zarządzania chorobami oraz być poddawany przeglądowi co najmniej raz w roku.
- ✓ W przypadku podejrzenia wystąpienia patogenów bakteryjnych w gospodarstwie, należy skontaktować się z lekarzem weterynarii w celu przeprowadzenia badań bakteriologicznych, identyfikacji i określenia wrażliwości na antybiotyki. Umożliwi to ukierunkowane leczenie i programy profilaktyczne.
- ✓ Odchody znajdujące się w hali udojowej powinny być natychmiast usuwane, aby uniknąć rozprzestrzeniania się drobnoustrojów. Podłoga w hali udojowej powinna być łatwa do czyszczenia, nie powinna być śliska i powinna być myta pomiędzy dojami.
- ✓ Krowy powinny być obserwowane pod kątem oznak kulawizny co najmniej raz dziennie, a działania naprawcze powinny być podejmowane niezwłocznie. Hodowcy powinni być w stanie rozpoznać oznaki kulawizny i przeprowadzić ocenę chodu przy użyciu znormalizowanej metody. Atlas zdrowia racic ICAR może być wykorzystany do identyfikacji zaburzeń.
- ✓ Każda krowa z kulawizną (łagodną, umiarkowaną lub ciężką) powinna być niezwłocznie leczona w celu ograniczenia pogorszenia stanu i zapewnienia odpowiedniej ulgi w bólu.
- ✓ W przypadku stwierdzenia kulawizny w gospodarstwie, racice krów powinny być regularnie sprawdzane, a w przypadku przerośniętych racic należy przeprowadzić korekcję (przez profesjonalnego korektora racic lub weterynarza). Powinno się to odbywać co najmniej raz w roku, a najlepiej dwa razy (przed zasuszeniem i po szczycie laktacji). Krowy, u których wcześniej występowały kulawizny, powinny być kontrolowane częściej.
- ✓ Ciężko kulawe krowy powinny być trzymane w miejscu, w którym mogą czuć się komfortowo, są chronione przed deptaniem przez inne zwierzęta, mogą być łatwo obserwowane i leczone (np. lekami lub postępowaniem naprawczym) oraz w zasięgu wzroku innych krów, aby zmniejszyć stres związany z izolacją społeczną.
- ✓ Leczenie kulawizny powinno być ukierunkowane na obszar, którego dotyczy (kość, staw, skóra, tkanka miękka lub racica) i w zależności od stopnia nasilenia, należy skorzystać z pomocy lekarza weterynarii lub profesjonalnego korektora racic.
- ✓ Należy zapewnić leczenie bólu, w tym stosowanie leków przeciwzapalnych, aby zminimalizować szkodliwy wpływ na dobrostan krowy. Zmniejszy to również wpływ na ograniczony ruch, spożycie pokarmu lub wody oraz obniżenie odporności spowodowane stresem związanym z bólem.
- ✓ Nogi i racice powinny być sprawdzane przy zakupie krowy w poszukiwaniu wczesnych oznak choroby (pojawienie się obrzęku, przerośnięte racice, krwawiące punkty, siniaki, zmiany lub jakiegokolwiek oznaki infekcji).
- ✓ Czynniki ryzyka kulawizn powinny być przedmiotem szczególnej uwagi w gospodarstwie. Powinno się bacznie zwracać uwagę na jakość podłoża w każdym obszarze gospodarstwa, tym w stefie zadawania paszy, odpoczynku oraz miejsca stania krów.
- ✓ Zabiegi stosowane u chorych krów i dane dotyczące śmiertelności muszą być odnotowane w dokumentacji gospodarstwa.

Najlepsza praktyka

★ Gospodarstwa stosujące najlepsze praktyki mają kompleksowy plan zapobiegania i leczenia kulawizn opracowany we współpracy z lekarzami weterynarii i zootechnikami, który obejmuje redukcję czynników ryzyka, ocenę chodu i leczenie. Plan ten powinien być weryfikowany i aktualizowany każdego roku w oparciu o dane z gospodarstwa z poprzednich 12 miesięcy.

Najlepsze praktyki w gospodarstwach zapewniają, że personel jest przeszkolony i zaznajomiony z oceną bólu u krów w celu informowania o potrzebie stosowaniu leków przeciwbólowych i/lub potrzebie interwencji weterynaryjnej. **Tabela 1** zawiera wskazówki dotyczące oceny bólu u krów mlecznych.

	Poziom bólu				
	Brak bólu	Łagodny	Umiarkowany	Ciężki	Bardzo poważny
Onaki	- Spokój i cisza - Wypas lub pobieranie paszy - Ciekawość otoczenia - Odsuwa się, gdy się do niego zbliża - Normalna interakcja ze stadem i cielęciem (jeśli jest krową)	- Łagodna zmiana postawy - Sztywne lub subtelne kulawizny - Mniejsze zainteresowanie otoczeniem - Może ostrzegać członków stada poprzez potrząsanie głową lub ocieraniem głową.	- Z dala od stada - Mętne oczy - Nieprawidłowa postawa - sztywna, nieporuszająca się, wygięty grzbiet, kulawizna - Szorstka sierść - Zmniejszony apetyt - Cielę przy matce może być głodne lub wokalizować	- Z dala od stada - Sztywna postawa, niechęć do poruszania się - Nie pobiera paszy - Zaniedbany wygląd - Utrata masy ciała - Nieprawidłowa postawa - głowa w dół, podkulony ogon, wygięty grzbiet, uszy w dół.	- Szybkie, płytkie oddechy - Oddychanie z otwartym pyskiem - wytrzeszczone oczy - Depresja - Chrząknięcie - Zgrzytanie zębami - Nie pobiera paszy - Sztywna postawa
Reakcja na badanie palpacyjne dotkniętego miejsca	Zwierzęciu nie przeszkadza palpacja w żadnym miejscu	Zwierzę może reagować lub nie reagować na dotykanie miejsca (rana, obrzęk, uraz, miejsce operacji itp.): lub uciekać, kopać, wokalizować.	Zwierzę reaguje na dotykanie, może próbować uciekać lub zachowywać się agresywnie, gdy jest dotykane.	Zwierzę odsuwa się od badania palpacyjnego, może kopać, ryczeć lub być sztywne.	Zwierzę jest sztywne lub nie reaguje

Tabela 1

Oznaki związane z poziomem bólu

(na podstawie zasobów IVAPM i Care4Dairy dotyczących oceny bólu u bydła (De Boyer & Ledoux 2023))

Dobra praktyka

- ✓ Krowy powinny być przemieszczane we własnym tempie, najlepiej bez głośnego hałasu i użycia siły. Maszyny rolnicze lub inne przeszkody powinny zostać usunięte ze ścieżek, aby uniknąć urazów lub kulawizn.
- ✓ Krowy powinny mieć dostęp do środowiska zewnętrznego z odpowiednim schronieniem i zasobami, aby poprawić ich dobrostan i wydajność.
- ✓ Zmiany w zachowaniu mogą wskazywać na reakcję na stres, chorobę lub uraz. Szkolenie personelu gospodarstwa w zakresie obserwacji i interpretacji tych zmian w zachowaniu jest ważne dla zapewnienia szybkiej identyfikacji i reakcji na problemy.
- ✓ Obserwacja krów w celu upewnienia się, że mogą wygodnie kłaść się i wstawać, bez ryzyka obrażeń lub zanieczyszczenia wymion ma kluczowe znaczenie. W przypadku stwierdzenia trudności należy natychmiast podjąć działania naprawcze.
- ✓ W oborze należy stosować antypoślizgowe podłoże, aby umożliwić przyjmowanie pozycji związanych z samopięlgnością krów.
- ✓ Trzymanie na uwięzi nie powinno być praktykowane, ponieważ poważnie ogranicza zdolność do normalnego chodzenia i jest czynnikiem rozwoju kulawizny.
- ✓ Krowy, które mogą swobodnie wyrażać swoje naturalne zachowania doświadczają mniej stresu i mają silniejszy układ odpornościowy. Zmniejsza to ryzyko wystąpienia u nich chorób, co w konsekwencji przynosi korzyści ekonomiczne rolnikowi.

Więcej informacji można znaleźć w arkuszu

informacyjnych dotyczących zachowania krów i interakcji człowiek-zwierzę

Najlepsza praktyka

- ★ Gospodarstwa stosujące najlepsze praktyki zapewniają kulawym krowom pozytywne doświadczenia, takie jak urozmaicenie fizyczne lub żywieniowe, aby poprawić jakość ich życia.
- ★ Najlepsze gospodarstwa planują i przygotowują krowy, aby pomóc im radzić sobie ze stresującymi procedurami, takimi jak pielęgnacja racic lub interwencje medyczne, poprzez łagodne interakcje, zapoznanie się ze środowiskiem i sprzętem oraz trening pozytywnego wzmocnienia.

Więcej informacji można znaleźć w arkuszu

informacyjnych dotyczących zachowania krów i interakcji człowiek-zwierzę

Podsumowanie

Czas zainwestowany w zminimalizowanie ryzyka chorób lub urazów racic i nóg, którym można zapobiec oraz staranne planowanie postępowania w przypadku nieuniknionych chorób lub urazów pomoże chronić zdrowie i zmaksymalizować produktywność i ogólną wydajność stada krów.

Gospodarstwo

Zdrowe krowy są bardziej skłonne do osiągnięcia dobrych wyników w gospodarstwie, co poprawia ich efektywność kosztową i zmniejsza straty spowodowane chorobami i urazami.

Krowy

Zapewnienie czystego, bezpiecznego i wygodnego środowiska, zarówno w pomieszczeniach jak i na zewnątrz, a także zminimalizowanie ryzyka kulawizny znacząco poprawi zdrowie i dobrostan krów.

Hodowca

Szkolenie, planowanie i wsparcie ze strony doradców rolniczych i lekarzy weterynarii poprawi pewność siebie osób opiekujących się krowami i wesprze ich zdrowie, satysfakcję z pracy i odporność na stres.

Bądź dumny ze wszystkich dobrych i najlepszych praktyk swojego gospodarstwa w zakresie dobrostanu zwierząt !

Dodatkowe zasoby

Care4Dairy.eu